

**Završni izvještaj o realizaciji
Strategije razvoja opšteg srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori
2015-2020. godine**

SADRŽAJ

I Uvodni rezime	3
Zbirni pregled.....	4
II Informacija o statusu indikatora uspjeha	5
Struktura obrazovnog programa i nastavnog plana i odnos između u obaveznog i Izbornog dijela programa.....	5
Kvalitet nastave i učenja i vaspitno-obrazovnog rada ustanove.....	7
Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje i obrazovna postignuća učenika.....	8
Vertikalna i horizontalna prohodnost učenika	8
III Tabela za izvještavanje o implementaciji AP za poslednju godinu sprovođenja strateškog dokumenta.....	9
IV Nalazi evaluacije.....	31
V Osvrt na planirana i utrošena finansijska sredstva za cjelokupni period sprovođenja strateškog dokumenta.....	33
VI Preporuke za naredni ciklus planiranja politika	34

I Uvodni rezime

Vlada Crne Gore je na sjednici 25. juna 2015. godine usvojila Strategiju razvoja opšteg srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori (2015–2020) s Akcionim planom sprovođenja za period 2015-2016.

Cilj Strategije razvoja opšteg srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori (2015–2020) je poboljšanje kvaliteta i efikasnost opšteg srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori na osnovu analize postojećeg stanja u gimnazijskom obrazovanju i definisanih prioritarnih oblasti, ciljeva, mjera i aktivnosti koje je potrebno realizovati za njihovo ostvarivanje. Time će se stvoriti uslovi za razvoj učenika kao samostalnih, svestranih ličnosti spremnih za kritičko promišljanje, istraživanja, dalje učenje radi nastavka obrazovanja u zemlji i inostranstvu, kao i za cjeloživotno učenje. Osim toga, Strategija teži promovisanju jednakosti i socijalne kohezije, poboljšanju kreativnosti i inovativnosti.

Prioritetne oblasti Strategije razvoja opšteg srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori (2015–2020) su:

1. Struktura obrazovnog programa i nastavnog plana i odnos između u obaveznog i izbornog dijela programa;
2. Kvalitet nastave i učenja;
3. Procjena, vrednovanje i ocjenjivanje i obrazovna postignuća učenika;
4. Vertikalna i horizontalna prohodnost.

Nosioci aktivnosti za realizaciju ciljeva Strategije su Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo, Ispitni centar, Nacionalni savjet za obrazovanje, Centar za stručno obrazovanje, Univerzitet Crne Gore.

Strateški dokument je bio izraz potrebe da se definiše novi strateški razvojni okvir Crne Gore u oblasti opšteg srednjeg obrazovanja, koji će odgovoriti potrebama društva i inputima koji dolaze iz Evropskog prostora opšteg srednjeg obrazovanja. Ključne reforme su se odnosile, između ostalog, na izjednačavanje zastupljenosti prirodne oblasti sa jezikom i društvenom oblasti, u nastavnom planu opšte gimnazije, tako što je Strategijom predviđeno izučavanje fizike, hemije i biologije, kao obaveznih predmeta i u četvrtom razredu opšte gimnazije, što do tada nije bio slučaj. U Školskoj 2016/17. godini formirana su, u Gimnaziji "Slobodan Škerovi" u Podgorici, specijalistička odjeljenja filološke, matematičke i sportske gimnazije, kao i dvojezično odjeljenje. U pomenutoj gimnaziji već je 2019. godine iškolovana jedna generacija učenika pomenutih specijalističkih odjeljenja. Broj učenika u ovoj Gimnaziji u školskoj 2018/19. godini, po razredima, je: filološka gimnazija-I(24), II(25), III(26), IV(20); matematička gimnazija-I(17), II(22), III(9), IV(20). Pored podgoričke Gimnazije, u školskoj 2018/19. godini je jedino nikšička Gimnazija upisala 18 učenika u I razred specijalističkog odjeljenja matematičke gimnazije. Prethodne i tekuće školske godine gimnazije u Kotoru, Cetinju i Nikšiću su raspisale konkurse za upis u specijalističko odjeljenje filološke gimnazije, međutim nije bilo zainteresovanih kandidata. Pored podgoričke Gimnazije, koja je tekuće školske godine upisala sva pomenuta specijalistička odjeljenja, samo je još nikšička Gimnazija upisala jedno odjeljenje sportske gimnazije.

Zakonom o gimnazijskom obrazovanju iz 2017. godine uveden je novi način polaganja maturalnog ispita u opštoj gimnaziji, takođe, propisan način polaganja istog u specijalističkim odjeljenjima filološke i matematičke gimnazije. Maturalni ispit za opštu gimnaziju sastoji se od dva obavezna predmeta (crnogorski ili maternji jezik i književnost i matematika ili prvi strani jezik) i jednog predmeta po izboru, koji je od značaja za nastavak obrazovanja koji ispunjava maturalni standard. Maturalni ispit za specijalističku gimnaziju sastoji se od dva obavezna predmeta i jednog nastavnog predmeta od značaja za nastavak obrazovanja koji ispunjava maturalni standard. U odjeljenjima u kojima se realizuje program matematičke gimnazije obavezni nastavni predmeti su crnogorski ili maternji jezik i književnost i analiza sa algebrom, dok su u odjeljenjima u kojima se realizuje program filološke gimnazije obavezni nastavni predmeti su crnogorski ili maternji jezik i književnost i prvi strani jezik. Obavezni nastavni predmeti se mogu polagati na osnovnom ili višem nivou, u skladu sa ispitnim katalogom. Maturalni ispit u skladu sa

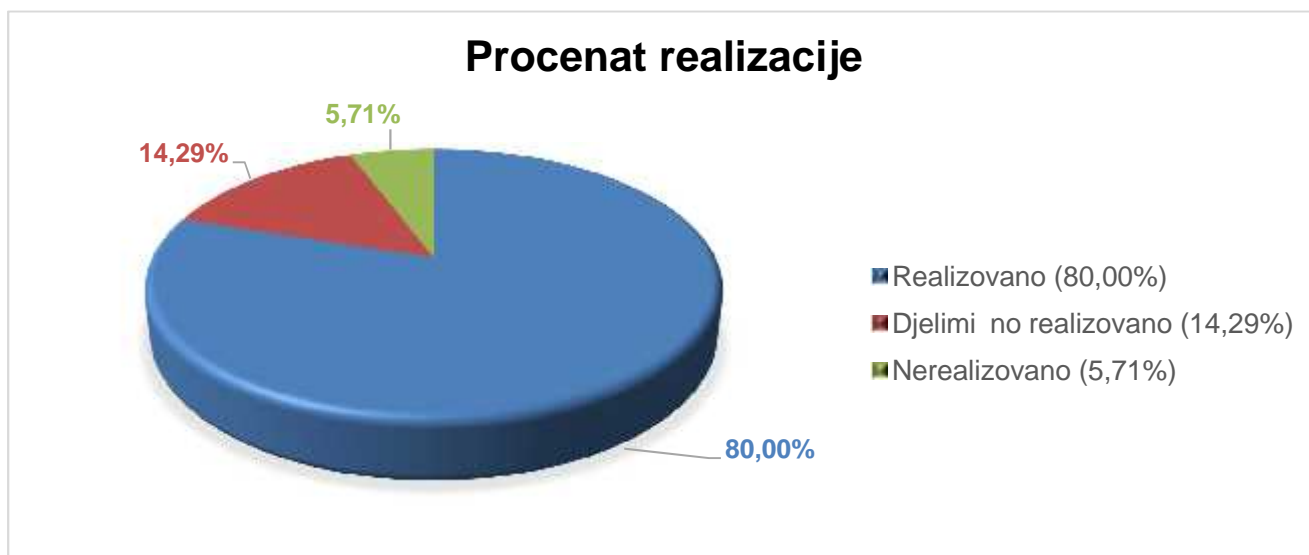
ovim zakonom organizovane se po ev od školske 2020/2021. godine.

Izazov u narednom periodu ostaje nalaženje mogu nosti za zadovoljavanje kadrovskih, materijalnih i drugih uslova za dobijanje licence za realizaciju programa me unarodne mature.

Dalje, misija je obezbje enje visokog standarda kvaliteta opšteg srednjeg obrazovanja, stvaranje jednakih mogu nosti u sistemu obrazovanja, uspostavljanje i ja anje me unarodne saradnje, stvaranje produktivnog i referentnog kadra i razvoj koncepta cjeloživotnog u enja, vode i se na elom obezbje enja kvaliteta kao preduslova za društveni i ekonomski razvoj crnogorskog društva.

Zbirni pregled

Procenat realizacije aktivnosti definisanih Strategijom je na visokom nivou - u potpunosti je sprovedeno 80,00%. Djelimi no je realizovano 14,29% aktivnosti, dok je nerealizovanih 5,71%. Kao klju ni izazovi za djelimi nu realizaciju navedenog procenta aktivnosti prepoznate su izmjene normativnog okvira koje su uslovile prolongiranje rokova za njihovu realizaciju.

Oblast	Ukupan broj aktivnosti iz AP		Realizovane aktivnosti u %	Djelimi no realizovane aktivnosti u %	Nerealizovane aktivnosti u %	
Struktura obrazovnog programa i nastavnog plana i odnos izme u obaveznog i izbornog dijela programa	24	Realizovano	21	87,50	12,50	0
		Djelimi no	3			
		Nerealizovano	0			
Kvalitet nastave i u enja i vaspitno-obrazovnog rada ustanove	23	Realizovano	20	86,96	8,70	4,34
		Djelimi no	2			
		Nerealizovano	1			
Pra enje, vrednovanje i ocjenjivanje i obrazovna postignu a u enika	12	Realizovano	8	66,66	16,67	16,67
		Djelimi no	2			
		Nerealizovano	2			
Vertikalna i horizontalna prohodnost u enika	11	Realizovano	7	63,63	27,28	9,08
		Djelimi no	3			
		Nerealizovano	1			

II Informacija o statusu indikatora uspjeha

S aspekta indikatora uspjeha treba napomenuti da predmetna Strategija nije rađena u skladu s važećom Metodologijom za izradu strateških dokumenata Vlade Crne Gore jer je predmetna Metodologija usvojena nakon donošenja Strategije.

U izvještajnom periodu realizovane su značajne reformske aktivnosti koje treba da doprinesu unapređenju kvaliteta opšteg srednjeg obrazovanja.

Kako bi se predstavili ključni rezultati koji su ostvareni u periodu važenja navedenog strateškog dokumenta, u nastavku je dat prikaz stepena realizacije aktivnosti, pojedinačno po svakoj od strateških oblasti.

Struktura obrazovnog programa i nastavnog plana i odnos između u obaveznog i izbornog dijela programa

U cilju definisanja koncepta i načina ostvarenja programa specijalisti svih gimnazija odgovaraju ih nastavnih planova, izvršena je, u 2015. godini, cjelovita analiza potrebe izmjena i dopuna postojećeg koncepta opšteg srednjeg obrazovanja. Nacionalni savjet za obrazovanje usvojio je predložene modifikacije, na sjednici od 24.12.2015. godine. Urađeni su i na sjednici Nacionalnog savjeta usvojeni predmetni programi za fiziku, hemiju i biologiju i obavezne izborne predmete kojima se dopunjavaju maturski standardi za tri predmeta. Ova tri predmeta, prethodnih deset godina, nijesu bili zastupljeni u četvrtom razredu gimnazije. Stvoreni su uslovi za formiranje specijalističkih odjeljenja i u školskoj 2016/17. godini je, po raspisanom Konkursu, u Gimnaziji "Slobodan Škerovi" u Podgorici formirano po jedno specijalističko odjeljenje filološke, matematičke i sportske gimnazije. Formirano je i dvojezično odjeljenje sa nastavom na engleskom jeziku. Nastava u dvojezičnom i u odjeljenju sportske gimnazije izvodi se prema važećem nastavnom planu i programu opšte gimnazije.

Ministarstvo prosvjete je uradilo detaljnu analizu rezultata maturalnog ispita za školsku 2018/2019. godinu i došlo do zaključaka da su učenici u gimnazijama u 2019. godini birali pet puta više Engleski jezik nego Matematiku. Iako u 12 od 22 gimnazije Matematiku je polagalo manje od 5 učenika, a u svakih 6 gimnazija ni jedan učenik nije izabrao da polaže matematiku. Od ukupnog broja učenika koji su polagali maturalni ispit u 2019. godini njih 15,97% je polagalo matematiku kao obavezni predmet.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o gimnaziji ("Sl. list CG", br. 47/17), uveo je više novina: smanjen je maksimalan broj učenika u odjeljenju, sa 30 na 28, uveden je bodovni limit i kriterijumi za upis u gimnaziju, izmijenjen je način polaganja maturalnog ispita u opštoj gimnaziji i propisani obavezni predmeti za specijalistička odjeljenja filološke i matematičke gimnazije. Maturalni ispit u skladu sa ovim zakonom organizovao se po prvi put o školske 2020/2021. godine.

Donesen je Pravilnik o načinu, postupku i vremenu polaganja maturalnog ispita u gimnaziji ("Sl. list CG", broj 43/19).

Bodovni limit i smanjen broj učenika po odjeljenju, koji se primjenjuje po prvi put od prvog razreda školske 2017/2018. godine, uslovio je blagi pad broja učenika u svim gimnazijama, sa izuzetkom Gimnazije "Slobodan Škerovi" u Podgorici, što se može zaključiti iz tabele koja slijedi.

Broj učenika u gimnazijama u Crnoj Gori

Opština	Naziv škole	Školska godina														
		2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Andrijevica	JU Srednja mješovita škola	92	98	112	118	116	110	101	88	99	102	110	120	101	93	81
Bar	JU Gimnazija "Niko Rolovi "	682	670	684	722	750	726	705	650	626	611	603	619	592	582	566
Berane	JU Gimnazija "Panto Mališi "	430	487	529	601	629	615	597	558	545	511	491	513	506	520	483
Bijelo Polje	JU Gimnazija "Miloje Dobrašinovi "	646	652	629	601	623	628	639	650	592	572	569	586	571	523	479
Budva	JU Srednja mješovita škola "Danilo Kiš"	297	276	275	285	309	330	326	330	320	301	321	323	322	308	304
Cetinje	JU Gimnazija	387	342	323	313	343	349	361	350	326	310	292	295	264	231	225
Danilovgrad	JU Gimnazija "Petar I Petrovi Njegoš"	438	442	443	490	547	590	618	617	586	597	615	588	546	476	409
Herceg Novi	JU Srednja mješovita škola "I.G.Kovačić "	465	443	433	417	412	371	329	332	335	357	369	346	299	261	258
Kolašin	JU Srednja mješovita škola "Braća Seli "	184	191	183	181	187	167	147	133	116	124	119	113	110	100	98
Kotor	JU Gimnazija	377	338	328	326	345	336	353	357	340	319	311	301	273	274	250
Mojkovac	JU Srednja mješovita škola "Vuksančevići "	247	212	194	184	176	164	150	138	118	134	142	149	151	130	114
Nikšić	JU Gimnazija "Stojan Cerović "	1205	1190	1186	1213	1229	1201	1203	1169	1141	1098	1100	1094	1063	967	888
Petnjica	Srednja mješovita škola												17	22	19	25
Plav	JU Srednja mješovita škola "Bećko Bašić "	311	298	295	258	245	268	287	290	264	241	224	220	243	211	207
Pljevlja	JU Gimnazija "Tanasije Pejatović "	601	604	604	613	600	595	586	562	531	494	469	422	393	358	336
Plužine	JU Obrazovni centar	95	88	82	76	66	69	73	75	72	66	59	57	54	50	44
Podgorica	JU Gimnazija "Slobodan Skerović "	1620	1588	1594	1611	1727	1775	1755	1709	1541	1534	1510	1584	1781	1880	2092
Podgorica	Privatna ustanova Gimnazija "Luka"	42	39	45	28											
Rožaje	JU Gimnazija "30. septembar "	491	472	496	508	510	508	484	456	450	430	444	467	451	448	380
Tivat	JU Srednja mješovita škola "Mladost"	227	238	242	236	247	250	237	236	240	232	220	202	160	151	138
Tuzi	Gimnazija "25. maj"	574	584	536	611	609	601	669	620	616	516	480	445	347	299	355
Ulcinj	JU Srednja mješovita škola "Bratstvo jedinstvo"	427	420	435	457	525	547	588	585	561	585	574	583	522	493	448
Ulcinj	Privatna ustanova Gimnazija "Drita"		43	83	106	109	110	89	52	81	65	69	65	72	72	70
Žabljak	JU Srednja mješovita škola "17. septembar"	113	107	107	108	106	100	101	92	80	78	68	59	71	70	60
		9951	9822	9838	10063	10410	10410	10398	10049	9580	9277	9159	9168	8914	8516	8310

Do sada samo dvije gimnazije, podgorička i nikšićka, obrazuju učenike u specijalističkim odjeljenjima. Prethodne i ove školske godine konkurs za upis u specijalističko odjeljenje filološke gimnazije raspisale su i kotorska i cetinjska gimnazija, ali nije bilo zainteresovanih kandidata. U Gimnaziji "Slobodan Škerović" u Podgorici, počev od 2016. godine, sve više se povećava broj učenika u svim specijalističkim odjeljenjima, tako da taj broj ove školske godine iznosi: opšta gimnazija-1313, dvojezična odjeljenja-338, odjeljenja sportista-270, odjeljenja filološke gimnazije-108, odjeljenja matematičke gimnazije-63. U Gimnaziji "Stojan Cerović" ove školske godine je upisano samo jedno specijalističko odjeljenje, sportsko, od 28 učenika, jer za filološko i matematičku gimnaziju nije bilo zainteresovanih kandidata. Prošle školske godine nikšićka gimnazija je upisala jedno odjeljenje matematičke gimnazije od 18 učenika.

Nacionalni savjet za obrazovanje je na sjednici održanoj 16.jula 2020. godine usvojio sljedeće:

-Testovi za maturski ispit u dijelu obaveznih predmetnih programa (crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost, engleski jezik i matematika) i ostalih predmetnih programa koje biraju učenici je istovjetan za sve vrste opšteg srednjeg obrazovanja i važi i za opštu gimnaziju, specijalizovana odjeljenja filološke i matematičke gimnazije;

- Drugi strani jezik u filološkim i matematičkim odjeljenjima će se polagati kao drugi strani jezik u opštoj gimnaziji;

- Za predmetne programe Biologija, Fizika i Hemija maturski standard je na nivou standarda predmeta i iznosi 274 boda;

- Za dva predmetna programa u filološkom odjeljenju opšte gimnazije, a u pitanju su: Crnogorski-srpski, bosanski i hrvatski jezik i književnost važi i test iz predmetnog programa Crnogorski-srpski, bosanski i hrvatski jezik i književnost za opštu gimnaziju;

- Fond izbornih predmeta za dopunu morskog standarda za predmete Psihologija, Sociologija, Latinski jezik i Geografija od školske 2020/2021. godine smanjen je se od 3 na 2 boda sedmično;

- U odjeljenju matematičke gimnazije predviđeni za predmet Informatika, odnosno Računarstvo i informatika maturski standard u visini 140 bodova;

- Za predmetni program Filozofija, za dopunu morskog standarda, učenici biraju jedan predmet, Logiku ili Etiku.

Kvalitet nastave i učenja i vaspitno-obrazovnog rada ustanove

Važna novina, koju je Zavod za školstvo uveo u 2017. godini, su ključne kompetencije za 21. vijek u kurikulumima u Crnoj Gori i donio standarde za kompetencije nastavnika. U okviru redovne obuke Zavod za školstvo je, 2016. godine, usvojio plan stručnog usavršavanja nastavnika u gimnazijama. U istoj godini ažurirana je baza podataka o profesionalnom razvoju nastavnika i drugog kadra koji radi u obrazovanju. Univerzalna baza MEIS na nivou Ministarstva prosvjete redovno se ažurira. Predloženi su modeli za uspostavljanje saradnje među institucijama radi razmjene protoka informacija između relevantnih ustanova. Promovisanje učesnika u međunarodnim obrazovnim projektima i osposobljavanje nastavnika za pripremu projekata, odvija se kontinuirano. Zavod za školstvo je formirao mrežu za podršku inkluzivnog obrazovanja u gimnazijama i srednjim mješovitim školama s posebnim osvrtom na

opšte obrazovanje i realizovao seminare i savjetovanja za pedagoško-psihološke službe i nastavni kadar na osnovu utvrđenih potreba. Uradio je novu formu IROP-a i prilagodio Individualni tranzicioni plan (ITP) za opšte srednje obrazovanje. Uz podršku ZZŠ razvijen je plan sprovođenja programa vršnjačke podrške kao i podrške u enicima sa posebnim potrebama. U realizaciji Ministarstva prosvjete, a na osnovu urađene analize, uklonjene su arhitektonske barijere u školama.

Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje i obrazovna postignuća u enika

U 2016. godini ispitan je postojeći sistem praćenja, vrednovanja i ocjenjivanja u enika u gimnazijama, i u cilju unapređenja donesen je Pravilnik o načinu i postupku ocjenjivanja znanja u enika gimnazije ("Sl. list CG", broj 42/16). U 2017. godini ZZŠ je realizovao obuke za nastavnike za nove modele vrednovanja i ocjenjivanja. Takođe, uradio je preporuke školama za smanjenje izostajanja u enika sa nastave, nakon analize uporedne prakse u nekim zemljama iz okruženja. Ministarstvo prosvjete je donijelo Pravilnik o načinu i postupku izricanja vaspitnih mjera za uenike gimnazije ("Sl. list CG", br. 31/06). Ispitni centar je djelimično unaprijedio sistem takmičenja na način što je u 2020. godini pošlo sa organizacijom takmičenja u enika u dvije kategorije. U I kategoriji se takmiče u enici prvog i drugog razreda, a u II u enici trećeg i četvrtog razreda. Za dobitnike prva tri mjesta svake godine se organizuje zimska škola na Ivanovim koritima.

Vertikalna i horizontalna prohodnost u enika

U 2018. godini donesen je Pravilnik o načinu, postupku i vrednovanju kriterijuma za upis u enika u gimnaziju ("Sl. list CG", br. 18/18), kojim su definisani uslovi za upis kako za opštu gimnaziju, tako i za specijalistička i dvojezična odjeljenja gimnazije. Školske 2018/19 pošlo je da se primjenjuje i bodovni limit. U 2020. godini Ispitni centar je uradio ispitne kataloge za polaganje predmeta na maturalnom ispitu na dva nivoa. Katalogi se nalaze na sajtu Ispitnog centra. Popularisani su programi razmjene u enika. Razmotreni su prikupljeni materijali i dogovorena struktura/sadržaj prijedloga. Izvršena je analiza postojećih rješenja koja imaju za cilj internacionalizaciju obrazovanja u Austriji, Hrvatskoj, Republici češkoj i Slovačkoj i postojećeg stanja u Crnoj Gori u vezi razmjene u enika. Analizirani su mogući i nađeni propisivanja uslova za mobilnost u enika. Pripremljen je prijedlog sa preporukama za poboljšanje dostupnosti informacija o programima razmjene u enika i njihovu popularizaciju.

Urađeno je Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju i Nacrt Pravilnika o upisu na osnovne studije.

Tabela za izvještavanje o implementaciji aktivnosti za sveukupan period trajanja strateškog dokumenta

OBLAST 1: Struktura obrazovnog programa i nastavnog plana i odnos između u obaveznog i izbornog dijela programa					
Mjere	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Utrošena sredstva (EUR)	Obrazloženje
Pripremiti novi obrazovni program kod kojeg bi se u nastavnim planovima definisale specijalisti ke gimnazije(kroz grupe izbornih predmeta ili na drugi način)	<ul style="list-style-type: none"> Na osnovu analize podataka o broju učenika po usmjerenjima prije uvođenja obrazovnog programa opšte gimnazije, postoje li koncepta izbornih predmeta, interesovanja učenika, povezanost maturalnog ispita sa upisom na studijske programe i međunarodnog upoređenja, definisati koncept i način ostvarenja programa specijalisti kih gimnazija i odgovarajuće nastavne planove 	MP, ZZŠ/škole, univerziteti, Nacionalni savjet za obrazovanje	III kvartal 2015.	Aktivnosti za sprovođenje Strategije realizovane su iz sredstava Budžeta za tekuću godinu. Dodatna sredstva nijesu bila potrebna	REALIZOVANO Izvršena je cjelovita analiza potrebe izmjena i dopuna postojećeg koncepta opšteg srednjeg obrazovanja
	<ul style="list-style-type: none"> Pripremiti obrazloženje o nastavnim planovima specijalisti kih gimnazija radi razmatranja od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje. Obrazloženje, pored ostalog, treba da sadrži dinamiku pripreme i uvođenja specijalisti kih gimnazija u obrazovni sistem, njihov uticaj na maturalni ispit i potrebu za novim udžbenicima. 	ZZŠ/škole	IV kvartal 2015		REALIZOVANO Nacionalni savjet je usvojio predložene modifikacije na sjednici od 24.12.2015. godine. Utvrđena je dinamika pripreme i uvođenja specijalisti kih gimnazija u obrazovni sistem Crne Gore. Formirana su tri specijalisti ka odjeljenja u Gimnaziji "Slobodan Škerovi" u Podgorici (po jedno odjeljenje filološke, matematičke i sportske gimnazije).
	<ul style="list-style-type: none"> Pripremati nastavni plan/nastavne planove i programe predmeta, bazirane na ishodima učenja, radi usvajanja na Nacionalnom savjetu za obrazovanje. 	ZZŠ	2016.		REALIZOVANO Usvojen je plan i program za specijalisti ke gimnazije. Formirane su komisije za izradu predmetnih programa za specijalisti ka odjeljenja gimnazije i prirodnu grupu predmeta u opštoj gimnaziji.

	<ul style="list-style-type: none"> Izvršiti analizu obaveznih izbornih sadržaja(planiranje, izbor, nosilac organizacije, mjesto realizacije i dr.) i pripremiti potrebna uputstva i smjernice radi unapređenja njihove realizacije. 	ZZŠ	2016.		REALIZOVANO Urađene su preporuke za izvođenje nastave na stranom jeziku- engleskom i za izvođenje nastave u specijalisti kim odjeljenjima gimnazije, filološke, matematičke i sportske.
Definisati obrazovni program po kojem će se učenici u odjeljenjima sportske gimnazije obrazovati, kao i na in organizacije i realizacije obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> Imaju i u vidu prethodnu mjeru, utvrditi po kojem će obrazovnom programu odnosno odgovarajućem nastavnom planu biti realizovana nastava za učenike – sportiste. 	MP, ZZŠ/škole	IV kvartal 2015.		REALIZOVANO Predložen je nastavni plan i program za učenike sportiste prema nastavnom planu i programu opšte gimnazije. Stvoreni su uslovi za formiranje odjeljenja sportske gimnazije u školskoj 2016/2017. godini (usvojeno na sjednici Nacionalnog savjeta 24.12.2015. godine).
	<ul style="list-style-type: none"> Pripremiti odgovarajući nastavni plan i programe predmeta u saglasnosti sa odlukama iz prethodne mjere. 	MP/ZZŠ	IV kvartal 2015.		REALIZOVANO Za specijalističko odjeljenje sportske gimnazije usvojen je plan i program opšte gimnazije.
	<ul style="list-style-type: none"> Pripremiti uputstva/smjernice za organizaciju i realizaciju nastave za odjeljenje sportske gimnazije. 	MP/ZZŠ	I kvartal 2016.		REALIZOVANO Pripremljena su uputstva/smjernice za organizaciju i realizaciju nastave za odjeljenje sportske gimnazije.
	<ul style="list-style-type: none"> Po potrebi, izmijeniti podzakonske akte(o upisu i dr.) ili donijeti nove. 	MP	II kvartal 2016.		REALIZOVANO Sva podzakonska akta za učenike opšte gimnazije su ista i za specijalističko odjeljenje sportske gimnazije.
	<ul style="list-style-type: none"> Raspisati konkurs za upis učenika u odjeljenje sportske gimnazije. 	MP	II kvartal 2016.		REALIZOVANO Raspisan je konkurs i formirano odjeljenje učenika-sportista.
Stvoriti uslove za realizaciju nastave na engleskom jeziku	<ul style="list-style-type: none"> Imaju i u vidu prvu mjeru, utvrditi po kom će se obrazovnom programu, odnosno odgovarajućem nastavnom planu koji uključuje obavezne izborne predmete, biti realizovana nastava na engleskom jeziku. 	MP, ZZŠ	IV kvartal 2015. I kvartal 2016.		REALIZOVANO Nastava na engleskom jeziku će se izvoditi prema važećem nastavnom planu i program opšte gimnazije.

<p>Stvoriti uslove za sticanje licence za realizaciju programa meunarodne mature kroz otvaranje odjeljenja u okviru postojećih gimnazija</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti kadrovske, materijalne uslove i druge uslove potrebne za dobijanje licence za realizaciju. 	<p>Škole, ZZŠ</p>	<p>I kvartal 2016.</p>		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>Proces pripreme započela je Gimnazija „Slobodan Škerovi“ - Podgorica</p>
<p>Imaju li u vidu prvu mjeru, u nastavnom planu poboljšati zastupljenost i omogućiti kontinuirano sticanje prirodno-naučne pismenosti izučenjem fizike, hemije i biologije u svim razredima opšte gimnazije</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Formiranje prijedloga o izmjenama nastavnog plana i upućivanje Nacionalnom savjetu za obrazovanje. 	<p>ZZŠ, Nacionalni savjet za obrazovanje</p>	<p>IV kvartal 2015.</p>		<p>REALIZOVANO</p> <p>Radi usaglašavanja, vrijeme realizacije je pomjereno za I i II kvartal 2016. godine. Analizirani su zaključci sa javne rasprave u vezi izmjene kurikuluma opšte gimnazije (biologija, fizika i hemija) i sa profesorima sociologije srednjih škola, zbog izmjene nastavnog plana Sociologije. Utvrđen je prijedlog o izmjenama nastavnog plana opšte gimnazije, kojeg je na svojoj sjednici usvojio Nacionalni savjet za obrazovanje.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada predmetnih programa za fiziku, hemiju i biologiju i odgovarajuće obavezne izborne predmete kojima se dopunjavaju maturalni standardi za ta tri predmeta (aktivnosti i dinamika realizacije usklađeni s aktivnostima iz prve mjere). 	<p>ZZŠ/škole</p>	<p>IV kvartal 2015. i dalje</p>		<p>REALIZOVANO</p> <p>Urađeni su i na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje usvojeni predmetni programi za fiziku, hemiju i biologiju i obavezne izborne predmete kojima se dopunjavaju maturalni standardi za ta tri predmeta.</p>
<p>Na osnovu metodologije za evaluaciju predmetnih programa sprovesti istraživanja, i u skladu sa tim izvršiti njihove izmjene i dopune</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utvrditi metodologiju evaluacije predmetnih programa. 	<p>ZZŠ/škole, Nacionalni savjet</p>	<p>I kvartal 2016.</p>		<p>REALIZOVANO</p> <p>Urađeni su nacrti metodologije, 22.03.2016. godine i usvojeni od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Utvrditi metodologiju usklađivanja ispitnih kataloga s programima predmeta koji se polažu na maturalnom ispitu. 	<p>ZZŠ/škole, Nacionalni savjet</p>	<p>I kvartal 2016.</p>		<p>REALIZOVANO</p> <p>Utvrdjen je na in promjene predmetnih programa, odnosno njihovog osavremenjavanja.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Po potrebi, vršiti izmjene i dopune predmetnih programa i ispitnih kataloga u skladu s utvrđenom metodologijom 	<p>ZZŠ; Nacionalni savjet</p>	<p>Kontinuirana aktivnost</p>		<p>REALIZOVANO</p>
<p>Na osnovu utvrđenih promjena koje su nastale unaprijed predmetnih programa obaveznih predmeta, sprovesti unaprijed predmetnih programa obaveznih izbornih predmeta kojima se dopunjava maturalni standard</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sagledati izmjene predmetnih programa sprovedene u školskoj 2014/2015. godini. • Formirati odgovarajuće radne grupe koje će pripremiti nove, odnosno izmijeniti i dopuniti postojeće predmetne programe obaveznih predmeta i u skladu s njima programe predmeta koji su dopuna maturalnog standarda. • U pripremi programa imati u vidu ključne kompetencije i njihov značaj za cjeloživotno učenje. 	<p>ZZŠ/škole, Nacionalni savjet</p>	<p>Kontinuirana aktivnost za nove programe / III kvartal 2015. godine za postojeće programe</p>		<p>REALIZOVANO</p> <p>Sagledane su izmjene predmetnih programa, sprovedene u školskoj 2014/2015. godini. Dati su prijedlozi i sugestije za izmjene i dopune predmetnih programa kako obaveznih tako i izbornih predmeta, i njihovo usklađivanje sa ispitnim katalogima i udžbenicima. Sagledane su ključne kompetencije i njihov značaj za cjeloživotno učenje i dati prijedlozi za njihovo dalje unaprijeđenje. Date su preporuke za unaprijeđenje svih predmetnih programa. Programi izbornih predmeta su usvojeni na Nacionalnom savjetu. Odgovarajuće radne grupe po predmetima u kontinuitetu će pripremiti nove odnosno izmijeniti i dopuniti postojeće predmetne programe obaveznih predmeta i u skladu sa njima programe predmeta koji su dopuna maturalnog standard u skladu sa datim preporukama.</p>
<p>Utvrditi promjene koje su nastale unaprijed predmetnih programa, i unaprijediti ispitne kataloge</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Formirati radne grupe i pripremiti nove, odnosno ažurirati postojeće ispitne kataloge za predmete koji se polažu na maturalnom ispitu. 	<p>ZZŠ/škole</p>	<p>Kontinuirana aktivnost za nove programe – IV kvartal za postojeće programe</p>		<p>REALIZOVANO</p> <p>Ispitni katalogi su pripremljeni za usvajanje na Nacionalnom savjetu za obrazovanje.</p>

<p>Definisati smjernice koje bi uredile planiranje „otvorenog dijela programa“.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Na osnovu detaljne analize organizacije i sprovođenja u svim školama „otvorenog dijela programa“, u saradnji s nastavnicima škola, drugim obrazovnim, kulturnim i javnim ustanovama, lokalnom zajednicom, medijima i dr., pripremiti smjernice za planiranje i sprovođenje „otvorenog dijela programa“ radi njihove kvalitetnije realizacije. 	<p>ZZŠ/škole</p>	<p>II kvartal 2016.</p>		<p>REALIZOVANO</p> <p>Urađen i usaglašen nacrt dostavljen je Ministarstvu prosvjete, 21.04.2016. godine.</p> <p>Usaglašene smjernice dostavljene su školama.</p>
<p>Utvrđiti mogući uslovi za sticanje licence meunarodne mature kroz otvaranje odjeljenja u okviru postojećih gimnazija</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analizirati i utvrditi kadrovske, materijalne i druge mogući uslovi za zadovoljavanje uslova, potrebnih za dobijanje licence za realizaciju programa meunarodne mature. 	<p>ZZŠ</p>	<p>III kvartal 2017.</p>		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>Gimnazija “Slobodan Škerovi” nastavila je sa obezbjeđivanjem kadrovske i drugih uslova potrebnih za dobijanje licence i realizaciju programa meunarodne mature.</p>
<p>Regulisati zakonsku legislativu po pitanju primjene novih nastavnih planova opšte i specijalističkih gimnazija i sadržaja maturalnog ispita prema odluci Nacionalnog savjeta za obrazovanje</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o gimnaziji u dijelu koji se odnosi na primjenu novih nastavnih planova i specijalističkih gimnazija i sadržaja maturalnog ispita prema odluci Nacionalnog savjeta za obrazovanje. 	<p>MP, ZZŠ</p>	<p>II kvartal 2017.</p>		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>U 2017. godini je rađeno na izradi neophodne zakonske legislative.</p>
<p>Utvrđiti promjene koje su nastale unapređenjem predmetnih programa i unaprijediti ispitne kataloge</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ažurirati ispitne kataloge za predmete koji se polažu na maturalnom ispitu. 	<p>IC</p>	<p>II kvartal 2017.</p>		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>Prate se promjene nastale unapređenjem predmetnih programa djelimičnom korekcijom na ispitnim katalogima, ali se cjelovita realizacija navedene aktivnosti može očekivati tek nakon iskustva jedne generacije.</p>

<p>Pripremiti ispitne kataloge za polaganje maturalnog ispita za predmete u specijalisti kim gimnazijama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti ispitne kataloge za predmete koji se polažu na maturalnom ispitu u specijalisti kim gimnazijama. 	<p>IC</p>	<p>IV kvartal 2017.</p>		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>Na konceptu za izradu ispitnih kataloga, u 2017. godini, radili su savjetnici za relevantne predmete.</p>
<p>Utvrđiti mogu nosti zadovoljavanja uslova za sticanje licence za realizaciju programa me unarodne mature kroz otvaranje odjeljenja u okviru postoje ih gimnazija</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Za škole koje su aplicirale za dobijanje licence za realizaciju me unarodne mature, analizirati i utvrditi kadrovske, materijalne i druge mogu nosti za zadovoljavanje uslova, potrebnih za dobijanje pomenute licence. 	<p>ZZŠ, škole</p>	<p>IV kvartal 2020.</p>		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>Osim materijalnih, podgori ka Gimnazija je obezbijedila sve uslove za dobijanje potrebne licence.</p>
<p>Regulisati zakonsku legislativu po pitanju primjene novih nastavnih planova opšte gimnazije i specijalisti kih odjeljenja gimnazije i sadržaja maturalnog ispita prema odluci Nacionalnog savjeta za obrazovanje</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi nacrt Pravilnika o sadržaju i na inu polaganja maturalnog ispita, koji se odnosi na primjenu novih nastavnih planova opšte gimnazije i specijalisti kih odjeljenja i sadržaja maturalnog ispita prema odluci Nacionalnog savjeta za obrazovanje. 	<p>MP, ZZŠ</p>	<p>I kvartal 2019.</p>		<p>REALIZOVANO</p> <p>Donesen je Pravilnik o na inu, postupku i vremenu polaganja maturalnog ispita u gimnaziji("Sl.list CG", broj 43/19).</p>

OBLAST 2: Kvalitet nastave i učenja i vaspitno-obrazovnog rada ustanove

Mjere	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Utrošena sredstva (EUR)	Obrazloženje
Uspostaviti efikasan sistem podrške, praćenja i mentorstva u periodu pripremnog ispitnog staža nastavnika	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti analizu važenja i sprovođenja pripremnog ispitnog staža i polaganja stručnog ispita. 		III-IV kvartal 2016.		REALIZOVANO Pripremljena je analiza važenja i sprovođenja pripremnog ispitnog staža i polaganja stručnog ispita i dati prijedlozi za izmjene i dopune postojećih legislativnih akata.
	<ul style="list-style-type: none"> • U zavisnosti od rezultata analize, izmijeniti postojeće podzakonske i druge akte. 	MP/ZZŠ, CSO, škole	III-IV kvartal 2016.		REALIZOVANO Škole su upoznate sa novim rješenjima.
	<ul style="list-style-type: none"> • Upoznati škole sa novim rješenjima. 	ZZŠ			REALIZOVANO
	<ul style="list-style-type: none"> • Podržati formiranje asocijacije nastavnika pojedinih predmeta i unapređenje saradnje stručnih aktivnosti različitih škola. 	ZZŠ	Kontinuirano		DJELIMI NO REALIZOVANO
Donijeti dokumenta kojima se preciziraju standardi kompetencija nastavnika i stručnih saradnika, i preduzeti mjere njihovog promovisanja	<ul style="list-style-type: none"> • Sagledati standarde za nastavnike, stručne saradnike i direktore škola koje su do sada primjenjivali Zavod za školstvo i Ministarstvo prosvjete. • Usaglašavanje standarda i usvajanje od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje. 	ZZŠ/MP, škole, Nacionalni savjet	III kvartal 2015. – IV kvartal 2016.		REALIZOVANO Konstituisana je komisija. Urađeno je Nacrt i prosljeđeno svim akterima.
Sprovođenje istraživanja o efektima do sada realizovanog stručnog usavršavanja nastavnika kao i dinamici stručnog usavršavanja nastavnika	<ul style="list-style-type: none"> • Sprovesti istraživanje i na osnovu utvrđenog stanja pripremiti preporuke. 	ZZŠ/MP, škole	III-IV kvartal 2015.		REALIZOVANO Nakon sprovedenog istraživanja ažurirana je baza podataka o profesionalnom razvoju nastavnika i drugog kadra koji radi u obrazovanju.

Uskladiti ostvarenje kontinuiranog profesionalnog razvoja nastavnika s potrebama nastavnika, standardima nastavnih kompetencija i licenciranjem nastavnika	<ul style="list-style-type: none"> • U skladu s preporukama, predložiti plan kontinuiranog profesionalnog razvoja nastavnika, uključujući i PRNŠ i LPPR, imajući u vidu standarde nastavnih kompetencija i licenciranje nastavnika. Ukoliko je potrebno izmijeniti odgovarajuće podzakonske akte. 	ZZŠ/MP, škole	I-IV kvartal 2016.		<p style="text-align: center;">REALIZOVANO</p> <p>U okviru redovne obuke Zavoda za školstvo usvojen je plan stručnog usavršavanja nastavnika u gimnazijama. Radnim grupama za pisanje standarda date su sugestije o izmjenama postojećih pravilnik i njihovog pripodobljavanja praksi. Nacionalni savjet je razmatrao urađene preporuke. Izrada Pravilnika o licenciranju je u toku.</p>
Organizovati obuku radi kontinuiranog profesionalnog razvoja i realizacije odredbi odgovarajućeg pravilnika o licenciranju nastavnika			I kvartal 2016.		<p style="text-align: center;">DJELIMI NO REALIZOVANO</p>
Podsticati međunarodnu saradnju i mobilnost u oblasti kontinuiranog profesionalnog razvoja nastavnika	<ul style="list-style-type: none"> • Promovisanje učesnika u međunarodnim obrazovnim projektima. • Osposobljavanje nastavnika za pripremu projekta radi učešća u međunarodnim konkursima 	ZZŠ/škole	Kontinuirano		<p style="text-align: center;">REALIZOVANO</p> <p>Promovisanje učesnika u međunarodnim obrazovnim projektima i osposobljavanje nastavnika za pripremu projekta, odvija se kontinuirano u skladu sa aktivnostima.</p>
Analizirati rezultat maturalnog ispita i izraditi preporuke za nadležne institucije, ustanove i tijela	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti cjelovit izvještaj o rezultatima maturalnog ispita, koji uključuje, pored ostalog, porječje postignuća učenika u toku školovanja s uspjehom na maturalnom ispitu i odgovarajućih preporuka. 	IC/ZZŠ, škole, MP	III kvartal 2015.		<p style="text-align: center;">REALIZOVANO</p> <p>Ispitni centar je Ministarstvu prosvjete i Zavodu za školstvo dostavio cjelovit izvještaj o rezultatima ispita.</p>
Pripremiti planove unapređenja kvaliteta na nivou škole i mehanizme monitoringa sprovođenja mjera	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza postojećeg stanja mehanizama za osiguranje kvaliteta, rada Odbora za kvalitet i eksternog utvrđivanja kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada, kao i maturalnog ispita. 	ZZŠ/škole, MP			<p style="text-align: center;">REALIZOVANO</p> <p>Urađena je analiza indikatora interne evaluacije rada iz izvještaja o eksternoj evaluaciji za period 2010-2015. u deset gimnazija i pet mješovitih škola. Pripremljeni su planovi unapređenja kvaliteta rada škole, sa mjerama, aktivnostima, rokovima, nosiocima aktivnosti i planom monitoringa.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza izvještaja o internoj evaluaciji rada ustanova. 	ZZŠ	III-IV kvartal 2015.	REALIZOVANO Zavod za školstvo je uradio Godišnji izvještaj i dostavio ga Nacionalnom savjetu na usvajanje i nakon toga Ministarstvu prosvjete.
	<ul style="list-style-type: none"> • Na osnovu izvještaja o eksternom utvrivanju kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada ustanova, interne evaluacije i rezultata maturalnog ispita pripremiti plan unapređenja kvaliteta. 	ZZŠ/škole		REALIZOVANO Zavod za školstvo je uradio instrukcije ustanovama za izradu Plana za unapređenje kvaliteta, njegovu realizaciju, vođenje evidencije i praćenje realizacije. Pripremio je inoviranu metodologiju eksterne evaluacije rada obrazovno vaspitnih ustanova i pilotiranje iste u jednoj gimnaziji (još tri ustanove obuhvaćene pilotom), sa Priručnikom za realizaciju eksterne evaluacije i svim pratećim instrumentima (upitnici,...). Zavod je realizovao i konsultativne sastanke sa direktorima ustanova.
Ažurirati baze podataka u enika s posebnim obrazovnim potrebama, uključujući i RE populaciju	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljanje saradnje među institucijama radi razmjene i protoka informacija između relevantnih ustanova. 	ZZŠ, MP/škole	Kontinuirano	REALIZOVANO Univerzalna baza MEIS na nivou Ministarstva se redovno ažurira. Predloženi su modeli za uspostavljanje saradnje među institucijama radi razmjene i protoka informacija između relevantnih ustanova. Kontinuirana primjena mehanizama praćenja, ažuriranja baze podataka u enika romske i egipćanske populacije kreiranih tokom međunarodnog projekta.
Osposobljavati pedagoško-psihološke službe i nastavni kadar za rad s učenicima s posebnim obrazovnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Na osnovu sagledavanja do sada realizovanih obuka i utvrđenih potreba, organizovati seminare za pedagoško-psihološke službe i nastavni kadar. 	ZZŠ/škole	Kontinuirano	REALIZOVANO Formirana je mreža za podršku razvoja inkluzivnog obrazovanja u gimnazijama i srednjim mješovitim školama s posebnim osvrtnom na opšte obrazovanje. Na osnovu izvršene analize, planirani su seminari i savjetovanja za pedagoško-psihološke službe i nastavni kadar na osnovu utvrđenih potreba.

	<ul style="list-style-type: none"> • Primjenjivati individualne razvojno-obrazovne programe u radu sa uenicima s posebnim obrazovnim potrebama. 	ZZŠ/škole	Kontinuirano		REALIZOVANO Ura ena je nova forma IROP-a za predškolsko, osnovnoškolsko i srednješkolsko obrazovanje. Ura en je prilago eni Individualni tranzicioni plan ITP(prelaz iz OŠ u SŠ) za opšte srednje obrazovanje.
Utvrđiti potrebu za uklanjanje arhitektonskih barijera u školama	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti i sprovesti programe vršnja ke podrške, kao i podrške uenicima s posebnim obrazovnim potrebama, i pra enje njenog sprovo enja u aktivnostima škole. 		III kvartal 2016.		REALIZOVANO Dat je prijedlog za razvijanje plana te sprovo enje programa vršnja ke podrške kao i podrške uenicima sa posebnim potrebama uz podršku ZZŠ i stru nih službi škola (volonterski klubovi, radionice sa uenicima i dr.).
	<ul style="list-style-type: none"> • Sagledavanje stanja i izrada pregleda trenutnog stanja u školama radi pripreme plana unapre enja arhitektonskih rješenja i smanjenja barijera u školama. 	MP, škole, ZZŠ	III kvartal 2016		REALIZOVANO Na osnovu sprovedene analize sagledano je stanje u školama i ura en plan unapre enja arhitektonskih rješenja i smanjenja barijera u školama. U realizaciji Ministarstva prosvjete uklonjene su barijere u školama.
Uspostaviti efikasan sistem polaganja stru nog ispita za nastavnike	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti analizu važe eg na ina polaganja stru nog ispita za nastavnike. • Upoznati škole sa novim rješenjima. 	ZZŠ, MP, CSO, škole	I-IV kvartal 2017.		DJELIMI NO REALIZOVANO Postoje im Pravilnikom o polaganju stru nog ispita izvršene su odre ene korekcije. Nastavljeno je sa doradom istog.
Uspostaviti efikasan sistem polaganja stru nog ispita za nastavnike	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti analizu važe eg na ina polaganja stru nog ispita za nastavnike. • Na osnovu rezultata analize, dati prijedloge za izmjene i dopune postoje e legislative. • Upoznati škole sa novim rješenjima. 	ZZŠ,MP, CSO, škole	II kvartal 2019.		DJELIMI NO REALIZOVANO
Podsticanje me unarodne saradnje i mobilnosti u oblasti kontinuiranog profesionalnog razvoja nastavnika	<ul style="list-style-type: none"> • Saradnja sa me unarodnim obrazovnim ustanovama i organizacijama i Centrima za karijernu orijentaciju. 	ZZŠ,MP	IV kvartal 2019.		DJELIMI NO REALIZOVANO U okviru Ministarstva prosvjete, 2016. godine, osnovan je Nacionalni Europass i Euoguidance centar koji ima za cilj promociju Europass dokumenata i promociju karijernog vo enja i savjetovanja u Crnoj Gori (www.euopasscrnagora.me).

OBLAST 3: Pra enje, vrednovanje i ocjenjivanje i obrazovna postignu a u enika

Mjere	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Utrošena sredstva (EUR)	Obrazloženje
Utvrđiti smjernice, uputstva i preporuke za pra enje, vrednovanje i ocjenjivanje u enika tokom i na kraju nastavne godine	<ul style="list-style-type: none"> Analize postignu a u enika u razli itim periodima, analize odsustvovanja i vladanja i predlaganje preventivnih mjera. Razviti okvir preporuka za unapre enje modela i postupaka za vrednovanje znanja u enika. 	ZZŠ/škole	<p>IV kvartal 2015.-II kvartal 2016.</p> <p>Kontinuirano</p>		<p>REALIZOVANO</p> <p>Izvršena je analiza distribucije uspjeha u enika u razli itim periodima tokom prethodne školske godine, i analiza distribucije izostajanja sa nastave u enika u razli itim periodima tokom prethodne školske godine u svim gimnazijama.</p> <p>Ispitan je postoje i sistem pra enja, vrednovanja i ocjenjivanja napredovanja u enika u gimnaziji (analiza pravilnika, analiza prakse i sl.)</p> <p>Ura ene su preporuke za smanjenje izostajanja u enika sa nastave.</p> <p>Izvršena je analiza uporedne prakse (zemlje u okruženju; izabrane zemlje).</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Pripremiti planove dodatne i dopunske nastave i rada s u enicima koji neredovno poha aju nastavu. Organizovati obuke za nastavnike za nove modele vrednovanja i ocjenjivanja. 	ZZŠ/škole	Kontinuirano		<p>REALIZOVANO</p> <p>Razvijen je okvir preporuka za unapre enje metoda i postupaka za vrednovanja znanja u enika. Pripremljeni su planovi dodatne i dopunske nastave i rada sa u enicima koji neredovno poha aju nastavu (dostavljeno Ministarstvu prosvjete, 19.04.2016.). Zavod za školstvo je u 2017. godini realizovao obuke za nastavnike za nove modele vrednovanja i ocjenjivanja.</p>
Sistem takmi enja u enika dopuniti zimskim i ljetnjim kursevima i programima naprednog u enja na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou	<ul style="list-style-type: none"> Unaprijediti postoje i sistem takmi enja u enika. 	IC, ZZŠ/MP, škole	III kvartal 2015. i dalje		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>Ispitni centar je zapo ete sa unapre enjem sistema takmi enja, tako što je predvidio da se u enici prvog i drugog razreda takmi e u I kategoriji, a tre eg i etvrtog u II kategoriji.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Sagledati mogu nost organizovanja zimskih i ljetnjih kurseva na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou. 	IC,ZZŠ/MP, škole	III kvartal 2015. i dalje		<p align="center">REALIZOVANO</p> <p>Svake godine se organizuju zimski kursevi na Ivanovim koritima.</p>
<p>Nakon analize stanja, u studijskim programima za obrazovanje nastavnika unaprijediti module/programe za vrednovanje i ocjenjivanje postignu a u enika</p>	<ul style="list-style-type: none"> Inicirati sastanke s nadležnima u ustanovama visokog obrazovanja koje obrazuju nastavnike radi razmjene iskustava i usaglašavanja stavova o sadržajima koje studijski programi treba da sadrže, odnosno koje treba unaprijediti (na primjer, vrednovanje i ocjenjivanje postignu a u enika). 	MP, Univerzitet	III kvartal 2015.		<p align="center">NIJE REALIZOVANO</p>
<p>Donijeti odgovaraju i pravilnik o na inima, postupcima i elementima pra enja, vrednovanja i ocjenjivanja u enika u gimnazijama</p>	<ul style="list-style-type: none"> Donijeti odgovaraju i pravilnik o na inima, postupcima i elementima pra enja, vrednovanja i ocjenjivanja u enika u gimnazijama 	MP/ZZŠ	I-II kvartal 2016.		<p align="center">REALIZOVANO</p> <p>Donesen je odgovaraju i Pravilnik ("Sl. list Crne Gore", broj 42/16).</p>
<p>Sistem takmi enja u enika na nacionalnom nivou unaprijediti organizacijom takmi enja za svaki razred gimnazije posebno</p>	<ul style="list-style-type: none"> Unaprijediti postoje i sistem takmi enja. 	IC	III kvartal 2017.		<p align="center">DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>Nastavljeno je sa procesom unapre ivanja.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Donijeti programe i utvrditi sadržaje za takmi enje za svaki razred posebno i upoznati u enike i mentore objavljivanjem na sajtu IC. 	IC	III kvartal 2017.		<p align="center">NIJE REALIZOVANO</p>

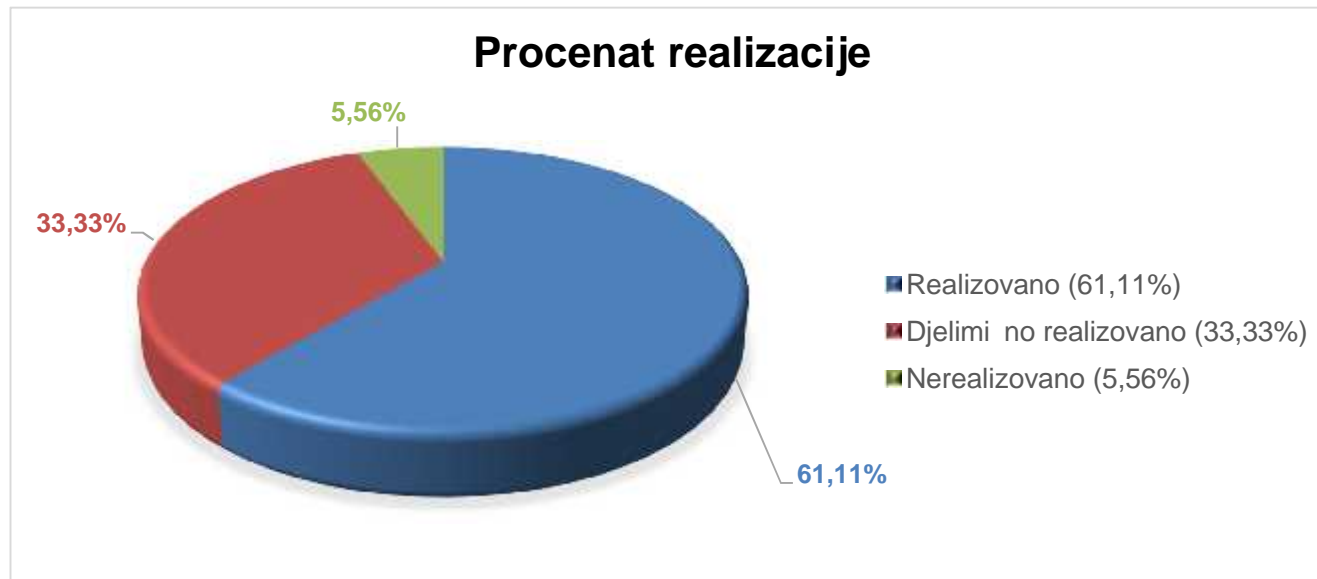
<p>Donijeti odgovaraju i pravilnik o na inu izra unavanja srednje ocjene na osnovu koje se odre uje opšti uspjeh u enika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada pravilnika o na inu odre ivanja srednje ocjene na osnovu koje se odre uje opšti uspjeh u enika. • Izmjena Zakona o Gimnaziji u dijelu koji se odnosi na ovaj Pravilnik. 	<p>MP, ZZŠ</p>	<p>I-II kvartal 2017.</p>		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>Ministarstvo prosvjete je ranije uradilo Nacrt Pravilnika</p>
<p>Donijeti odgovaraju i pravilnik o na inu izra unavanja srednje ocjene na osnovu koje se odre uje opšti uspjeh u enika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada pravilnika o na inu odre ivanja srednje ocjene na osnovu koje se odre uje opšti uspjeh u enika. 	<p>MP, ZZŠ</p>	<p>III kvartal 2019.</p>		<p>NIJE REALIZOVANO</p>

OBLAST 4: Vertikalna i horizontalna prohodnost u enika					
Mjere	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Utrošena sredstva (EUR)	Obrazloženje
Izvršiti izmjene Pravilnika o na inu, postupku i vrednovanju kriterijuma za upis u enika u gimnaziju	<ul style="list-style-type: none"> Nakon sagledavanja efekata primjene važe eg Pravilnika o na inu, postupku i vrednovanju kriterijuma za upis u enika u gimnaziju i me unarodnog upore enja, utvrditi potrebu za izmjenama i, po potrebi, izmijeniti i dopuniti Pravilnik. 	MP/ZZŠ, škole	III kvartal 2016.		REALIZOVANO Donesen je odgovaraju i Pravilnik („Sl. list Crne Gore“, broj 18/18)
Nakon sveobuhvatne analize o horizontalnoj prohodnosti u enika srednjih škola, izvršiti izmjene odgovaraju eg pravilnika o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije kako bi se adekvatno vrednovali izborni predmeti važni za nastavak obrazovanja, kao i svi segmenti eksternog maturalnog ispita	<ul style="list-style-type: none"> Pripremiti detaljnu analizu povezanosti predmeta koji se polažu na maturi i predmeta od zna aja za upis u prvu godinu studija. 	ZZŠ	III kvartal 2015.		NIJE REALIZOVANO Bi e realizovano nakon donošenja podzakonskih akata (Pravilnik o na inu, postupku i vremenu polaganja maturalnog ispita).
	<ul style="list-style-type: none"> Sagledati mogu nost polaganja ispita obaveznog dijela maturalnog ispita na dva nivoa. 		IV kvartal 2015.-II kvartal 2016.		REALIZOVANO Propisano Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o gimnaziji („Sl. list Crne Gore“, broj 47/17).

	<ul style="list-style-type: none"> • Organizovati stručnu raspravu s predstavnicima visokog obrazovanja, obrazovnim institucijama, školama. 	MP, Univerzitet, ZZŠ			
	<ul style="list-style-type: none"> • Nakon usaglašavanja stavova svih partnera, po potrebi izmijeniti odgovarajuće pravilnike o maturalnom ispitu i upisu na prvu godinu studija. 		II-III kvartal 2016.		DJELIMI NO REALIZOVANO Bilo je realizovano nakon donošenja Pravilnika o upisu na prvu godinu studija, koji je nacrt urađen. Donesen je Pravilnik o načinu, postupku i vremenu polaganja maturalnog ispita u gimnaziji ("Sl. list CG", 43/19).
Stvarati adekvatne uslove za mobilnost u enika kroz različite programe razmjene	<ul style="list-style-type: none"> • Popularisati programe razmjene u enika. • Poboľšati dostupnost informacija koje nude programi za razmjenu, te o njihovom značenju. 	ZZŠ, škole	Kontinuirano		REALIZOVANO Dogovoreni su zadaci i rokovi. Razmotreni su prikupljeni materijali i dogovorena struktura/sadržaj prijedloga. Izvršena je analiza postojećih rješenja koja imaju za cilj internacionalizaciju obrazovanja u Austriji, Hrvatskoj, Republici Češkoj i Slovačkoj i postojećeg stanja u Crnoj Gori u vezi razmjene u enika. Analizirani su mogući načini propisivanja uslova za mobilnost u enika. Urađen je prijedlog sa preporukama za poboljšanje dostupnosti informacija o programima razmjene u enika i njihovu popularizaciju. Kao rezultat, povećan je broj u enika koji učestvuju u programima mobilnosti.
Unaprijediti propise u dijelu zahtjevnosti maturalnog i stručnog ispita, imajući u vidu nastavak obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju. 	MP, ZZŠ, CSO, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2017.		DJELIMI NO REALIZOVANO Započeta je izrada Zakona o visokom obrazovanju.
Izmijeniti zakonsku legislativu tako da se dodatno vrednuju predmeti od značenja za nastavak obrazovanja prilikom upisa na osnovne studije	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada prijedloga Pravilnika o upisu na osnovne studije. 	MP, ZZŠ, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2017.		DJELIMI NO REALIZOVANO Započeta je izrada Pravilnika o upisu na osnovne studije.

Obezbijediti polaganje maturalnog ispita na dva nivoa i njihovo vrednovanje	<ul style="list-style-type: none"> Izrada predmetnih programa i ispitnih kataloga za polaganje pojedinih predmeta na maturalnom ispitu na višem nivou. 	ZZŠ, MP, IC, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2017.		DJELIMI NO REALIZOVANO Započeta izrada predviđenih kataloga.
Unaprijediti propise u dijelu zahtjevnosti maturalnog i stručnog ispita, imajući u vidu nastavak obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> Izrada prijedloga Pravilnika o upisu na osnovne studije. 	MP, ZZŠ, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2020.		DJELIMI NO REALIZOVANO Urađeno je Nacrt Pravilnika o upisu na osnovne studije.
Izmijeniti zakonsku legislativu tako da se dodatno vrednuju predmeti od značaja za nastavak obrazovanja prilikom upisa na osnovne studije	<ul style="list-style-type: none"> Izrada prijedloga Pravilnika o upisu na osnovne studije. 	MP, ZZŠ, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2020.		DJELIMI NO REALIZOVANO Urađeno je Nacrt Pravilnika o upisu na osnovne studije.
Obezbijediti polaganje maturalnog ispita na dva nivoa i njegovo vrednovanje	<ul style="list-style-type: none"> Izrada predmetnih programa i ispitnih kataloga za polaganje pojedinih predmeta na maturalnom ispitu na višem nivou. 	ZZŠ, MP, IC, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2019.		REALIZOVANO Katalozi se nalaze na sajtu Ispitnog centra
Stvarati adekvatne uslove za mobilnost učenika kroz različite programe razmjene		ZZŠ, škole	IV kvartal 2020.		REALIZOVANO
Unaprijediti ulogu i značaj maturalnog i stručnog ispita za pripremu učenika gimnazije i učenika srednje škole za polaganje maturalnog ispita	<ul style="list-style-type: none"> Pripremiti izmjene odgovarajućih pravilnika o maturalnom ispitu i upisu na prvu godinu studija 	MP, ZZŠ, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2019.		DJELIMI NO REALIZOVANO Donesen je Pravilnik o načinu, postupku i vremenu polaganja maturalnog ispita u gimnaziji("Sl.list CG", 43/19).Urađeno je Nacrt Pravilnika o upisu na prvu godinu studija.

III Tabela o implementaciji aktivnosti iz AP u poslednjoj godini sprovođenja strateškog dokumenta

Oblast	Ukupan broj aktivnosti iz AP			Realizovane aktivnosti u %	Djelimi no realizovane aktivnosti u %	Nerealizovane aktivnosti u %
	Realizovano	Djelimi no realizovano	Nerealizovano			
Struktura obrazovnog programa i nastavnog plana i odnos između obaveznog i izbornog dijela programa	2	Realizovano	1	50,00	50,00	0
		Djelimi no realizovano	1			
		Nerealizovano	0			
Kvalitet nastave i učenja i vaspitno-obrazovnog rada ustanove	9	Realizovano	7	77,78	22,22	0
		Djelimi no realizovano	2			
		Nerealizovano	0			
Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje i obrazovna postignuća učenika	3	Realizovano	2	66,67	0	33,33
		Djelimi no realizovano	0			
		Nerealizovano	1			
Vertikalna i horizontalna prohodnost učenika	4	Realizovano	1	25,00	75,00	0
		Djelimi no realizovano	3			
		Nerealizovano	0			

OBLAST 1: Struktura obrazovnog programa i nastavnog plana i odnos izme u obaveznog i izbornog dijela programa

Mjere	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Utrošena sredstva (EUR)	Obrazloženje
Utvrđiti mogu nosti zadovoljavanja uslova za sticanje licence za realizaciju programa me unarodne mature kroz otvaranje odjeljenja u okviru postoje ih gimnazija	<ul style="list-style-type: none"> Za škole koje su aplicirale za dobijanje licence za realizaciju me unarodne mature, analizirati i utvrditi kadrovske, materijalne i druge mogu nosti za zadovoljavanje uslova, potrebnih za dobijanje pomenute licence. 	ZZŠ, škole	IV kvartal 2020.		DJELIMI NO REALIZOVANO Osim materijalnih, podgori ka Gimnazija je obezbijedila sve uslove za dobijanje potrebne licence.
Regulisati zakonsku legislativu po pitanju primjene novih nastavnih planova opšte gimnazije i specijalisti kih odjeljenja gimnazije i sadržaja maturalnog ispita prema odluci Nacionalnog savjeta za obrazovanje	<ul style="list-style-type: none"> Izraditi nacrt Pravilnika o sadržaju i na inu polaganja maturalnog ispita, koji se odnosi na primjenu novih nastavnih planova opšte gimnazije i specijalisti kih odjeljenja i sadržaja maturalnog ispita prema odluci Nacionalnog savjeta za obrazovanje. 	MP, ZZŠ	I kvartal 2019.		REALIZOVANO Donesen je Pravilnik o na inu, postupku i vremenu polaganja maturalnog ispita u gimnaziji("Sl.list CG", 43/19).

OBLAST 2: Kvalitet nastave i učenja i vaspitno-obrazovnog rada ustanove

Mjere	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Utrošena sredstva (EUR)	Obrazloženje
Podsticati međunarodnu saradnju i mobilnost u oblasti kontinuiranog profesionalnog razvoja nastavnika	<ul style="list-style-type: none"> Promovisanje učešća u međunarodnim obrazovnim projektima. Osposobljavanje nastavnika za pripremu projekta radi učešća na međunarodnim konkursima 	ZZŠ/škole	Kontinuirano		REALIZOVANO Promovisanje učešća u međunarodnim obrazovnim projektima i osposobljavanje nastavnika za pripremu projekta, odvija se kontinuirano u skladu sa aktivnostima.
Ažurirati baze podataka učenika s posebnim obrazovnim potrebama, uključujući i RE populaciju	<ul style="list-style-type: none"> Uspostavljanje saradnje među institucijama radi razmjene i protoka informacija između relevantnih ustanova. 	ZZŠ, MP/škole	Kontinuirano		REALIZOVANO Univerzalna baza MEIS na nivou Ministarstva se redovno ažurira. Predloženi su modeli za uspostavljanje saradnje među institucijama radi razmjene i protoka informacija između relevantnih ustanova. Kontinuirana primjena mehanizama praćenja, ažuriranja baze podataka učenika romske i egipćanske populacije kreiranih tokom međunarodnog projekta.
Osposobljavati pedagoško-psihološke službe i nastavni kadar za rad s učenicima s posebnim obrazovnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> Na osnovu sagledavanja dosada realizovanih obuka i utvrđenih potreba, organizovati seminare za pedagoško-psihološke službe i nastavni kadar. 	ZZŠ/škole	Kontinuirano		REALIZOVANO Formirana je mreža za podršku razvoja inkluzivnog obrazovanja u gimnazijama i srednjim mješovitim školama s posebnim osvrtnom na opšte obrazovanje. Na osnovu izvršene analize i utvrđenih potreba, planirani su seminari i savjetovanja za pedagoško-psihološke službe i nastavni kadar.
	<ul style="list-style-type: none"> Primjenjivati individualne razvojno-obrazovne programe u radu sa učenicima s posebnim obrazovnim potrebama. 	ZZŠ/škole	Kontinuirano		REALIZOVANO Urađena je nova forma IROP-a za predškolsko, osnovnoškolsko i srednješkolsko obrazovanje. Urađeni su prilagođeni Individualni tranzicioni plan ITP (prelaz iz OŠ u SŠ) za opšte srednje obrazovanje

<p>Uspostaviti efikasan sistem polaganja stručnog ispita za nastavnike</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti analizu važnih na polaganja stručnog ispita za nastavnike. • Na osnovu rezultata analize, dati prijedloge za izmjene i dopune postojećih i legislative. • Upoznati škole sa novim rješenjima. 	<p>ZZŠ,MP, CSO, škole</p>	<p>II kvartal 2019.</p>		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p>
<p>Podsticanje međunarodne saradnje i mobilnosti u oblasti kontinuiranog profesionalnog razvoja nastavnika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Saradnja sa međunarodnim obrazovnim ustanovama i organizacijama i Centrima za karijernu orijentaciju. 	<p>ZZŠ,MP</p>	<p>IV kvartal 2019.</p>		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO U okviru Ministarstva prosvjete, 2016. godine, osnovan je Nacionalni Europass i Euoguidance centar koji ima za cilj promociju Europass dokumenata i promociju karijernog vođenja i savjetovanja u Crnoj Gori (www.euopasscrnagora.me).</p>

OBLAST 3: Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje i obrazovna postignuća učenika

Mjere	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Utrošena sredstva (EUR)	Obrazloženje
	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti planove dodatne i dopunske nastave i rada sa učenicima koji neredovno pohađaju nastavu. • Organizovati obuke za nastavnike za nove modele vrednovanja i ocjenjivanja. 	ZZŠ/škole	Kontinuirano		REALIZOVANO Razvijen je okvir preporuka za unapređenje metoda i postupaka za vrednovanja znanja učenika. Pripremljeni su planovi dodatne i dopunske nastave i rada sa učenicima koji neredovno pohađaju nastavu (dostavljeno Ministarstvu prosvjete, 19.04.2016.). Zavod za školstvo je u 2017. godini realizovao obuke za nastavnike za nove modele vrednovanja i ocjenjivanja.
Donijeti odgovarajući i pravilnik o načinu izradivanja srednje ocjene na osnovu koje se određuje opšti uspjeh učenika	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada pravilnika o načinu određivanja srednje ocjene na osnovu koje se određuje opšti uspjeh učenika. 	MP, ZZŠ	III kvartal 2019.		NIJE REALIZOVANO

OBLAST 4: Vertikalna i horizontalna prohodnost učenika

Mjere	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Utrošena sredstva (EUR)	Obrazloženje
Unaprijediti propise u dijelu zahtjevnosti maturalnog i stručnog ispita, imajući u vidu nastavak obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada prijedloga Pravilnika o upisu na osnovne studije. 	MP, ZZŠ, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2020.		DJELIMI NO REALIZOVANO Urađen je Nacrt Pravilnika o upisu na osnovne studije.

Izmijeniti zakonsku legislativu tako da se dodatno vrednuju predmeti od značaja za nastavak obrazovanja prilikom upisa na osnovne studije	<ul style="list-style-type: none"> Izrada prijedloga Pravilnika o upisu na osnovne studije. 	MP, ZZŠ, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2020.		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>Urađeno je Nacrt Pravilnika o upisu na osnovne studije.</p>
Obezbijediti polaganje maturalnog ispita na dva nivoa i njegovo vrednovanje	<ul style="list-style-type: none"> Izrada predmetnih programa i ispitnih kataloga za polaganje pojedinih predmeta na maturalnom ispitu na višem nivou. 	ZZŠ, MP, IC, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2019.		<p>REALIZOVANO</p> <p>Katalozi se nalaze na sajtu Ispitnog centra</p>
Stvarati adekvatne uslove za mobilnost učenika kroz različite programe razmjene		ZZŠ, škole	IV kvartal 2020.		<p>REALIZOVANO</p>
Unaprijediti ulogu i značaj maturalnog tečajeva za pripremu učenika gimnazije i učenika srednje stručne škole za polaganje maturalnog ispita	<ul style="list-style-type: none"> Pripremiti izmjene odgovarajućih pravilnika o maturalnom ispitu i upisu na prvu godinu studija 	MP, ZZŠ, Ustanove visokog obrazovanja	II kvartal 2019.		<p>DJELIMI NO REALIZOVANO</p> <p>Donesen je Pravilnik o načinu, postupku i vremenu polaganja maturalnog ispita u gimnaziji ("Sl.list CG", 43/19). Urađeno je Nacrt Pravilnika o upisu na prvu godinu studija.</p>

Uvidom u status realizacije aktivnosti utvrđenih Akcionim planom za implementaciju Strategije razvoja opšteg srednjeg obrazovanja za period 2019-2020. godine, evidentno je da je realizacija određenih mjera u toku iz razloga donošenja novih zakonskih rješenja, ija je izrada već započeta.

Neke od aktivnosti, kao što su izmjene i dopune Zakona o visokom obrazovanju i izmjene i dopune Pravilnika o uslovima i kriterijumima, načinu i postupku upisa u prvu godinu osnovnih akademskih i primijenjenih studija, nijesu realizovane. Prilikom izmjena voditi računa o prioritetima za upis u skladu sa novim načinom polaganja maturalnog ispita na dva nivoa, kako u opštoj tako i u specijalističkim odjeljenjima gimnazije. Osim toga, posebnu pažnju posvetiti bodovanju maturalnog i stručnog ispita prilikom upisa na osnovne studije.

Iz izloženog se može zaključiti da u narednom periodu treba posebnu pažnju usmjeriti na ostvarenje onih reformskih ciljeva koji su ostali neostvareni u toku sprovođenja Strategije.

Saglasno navedenom, potrebno je Programom razvoja opšteg srednjeg obrazovanja za period 2021-2023. godine prepoznati ciljeve, kojima će se nastaviti realizacija dosadašnje Strategije, posebno vodeći računa o neostvarenim ciljevima u toku sprovođenja iste.

IV Nalazi evaluacije

Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo i škole su u periodu trajanja Strategije vršili neophodnu evaluaciju, kontrolu kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada i samoevaluaciju.

Ministarstvo prosvjete i Zavod za školstvo su, u Gimnaziji "Slobodan Škerovi" u Podgorici, u 2017. i 2019. godini izvršili detaljnu analizu nastavnog procesa i opravdanosti uvođenja specijalističkih odjeljenja u nastavu u gimnazijama. Zavod za školstvo je u okviru svojih redovnih aktivnosti vršio procjenu kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u gimnazijama, dok su škole redovno vršile samoevaluaciju kvaliteta svoga rada i opravdanosti otvaranja specijalističkih odjeljenja u Školi.

Gimnazija „Slobodan Škerovi“ je u školskoj 2016/17. godini, u skladu sa Pravilnikom o načinu, postupku i vrednovanju kriterijuma za upis učenika u gimnaziju, upisala dva sportska odjeljenja u kojima se nastava izvodi po Nastavnom programu opšte gimnazije uz uvažavanje specifičnih potreba učenika, istaknutih sportista.

Škola je ispoštovala preporuke Zavoda za školstvo o načinu realizacije nastave u specijalističkim odjeljenjima, sa posebnim osvrtom na sportska odjeljenja. Analizom nastave u ovim odjeljenjima od strane Ministarstva prosvjete i Zavoda za školstvo, ustanovljeno je da je u sportskim odjeljenjima vrlo teško organizovati kvalitetno izvođenje nastave zbog različitih termina, sati, obaveznih treninga učenika. Kako se isti uglavnom održavaju u poslijepodnevnim časovima, nastava u odjeljenjima prve smjene je kvalitetnija, dok se u odjeljenjima koja slušaju nastavu u drugoj smjeni realizacija zahtjevnih gimnazijskih sadržaja i provjera znanja učenika ne može odvijati u skladu sa propisima.

U Nacrtu Zakona o izmjenama Zakona o gimnaziji predviđeno je da se u narednom periodu nastava u sportskim odjeljenjima odvija po prilagođenim programima, što znači da to više ne bi bili gimnazijski programi, već programi stručnog obrazovanja. U protivnom, učenici budući sportskih odjeljenja bi bili favorizovani u odnosu na ostale gimnazijalce.

Evidentno je da je nastava u ovakvim odjeljenjima, u skladu sa sadašnjim zakonskim rješenjima, otežana i da učenici istih ne uživaju u kvalitetnoj gimnazijskoj nastavi, što nije cilj.

Da bi se donekle ublažili pomenuti problemi, nastavu u novoupisanim sportskim odjeljenjima realizovati isključivo u prvoj smjeni.

Sugerisano je profesorima da koriste multimedijalnu tehnologiju kad god se izvodi nastava u učionicama koje su opremljene istom.

U periodu septembar, 2016 – mart, 2017. godine Pedagoško-psihološka služba, u okviru svojih redovnih aktivnosti organizovala je hospitovanje časova predmetnih nastavnika/ca u specijalističkim odjeljenjima I razreda.

Ciljevi hospitovanja časa bili su:

Praćenje pripremenosti nastavnika/ce za nastavni čas - Praćenje usklađenosti zahtjeva nastave sa uzrastom i mogućnostima učenika/ca - Praćenje primjene motivacionih postupaka koji doprinose aktivnosti učenika/ca - Procjena nivoa kulture ponašanja učenika i njihovog odnosa prema radu - Praćenje ponašanja odredbenih učenika/ca - Praćenje efikasnosti nastavnog procesa u zavisnosti od primijenjenih nastavnih metoda i nastavnih sredstava - Praćenje napredovanja učenika/ca u cjelini ili pojedinačno - Praćenje uvođenja nekih od inovacija u nastavni rad - Praćenje vrednovanja učenikovog rada - Praćenje rada nastavnika/ce pripravnika/ce radi utvrđivanja konkretnih vidova pomoći u vaspitno-obrazovnom radu

Radi procjene uspješnosti nastavnog časa korišten je Protokol za praćenje i ocjenu nastavnog časa koji je predložio Zavod za školstvo. Predviđena je procjena 4 područja:

- Kvalitet pripreme časa/scenario
- Aktivnost učenika na času
- Tipovi intervencija nastavnika
- Veza cilja, sadržaja i metoda/oblika

Različiti elementi procjene otvoreni su se na skali procjene od 1 do 4 gdje je značajne skale bilo sljedeće: 1- odlično, 2- dobro, 3- zadovoljavajuće i 4- nezadovoljavajuće.

Gimnazija "Slobodan Škerovi" u Podgorici ispunjava sve prioritete obrazovnog sistema predviđenog i za dvojezična odjeljenja i konstantno obogaćuje nastavni program vannastavnim sadržajima bitnim za prirodu ovih odjeljenja.

U zavisnosti od ocjena koje imaju, učenici su u mogućnosti da idu na dopunsku nastavu sa ciljem da poboljšaju ocjene i unaprijede svoje znanje, a ako je učenik/ca iznad prosjeka ili se posebno opredjeljuje za jedan predmet, u tom slučaju se održava dodatna nastava. U konačnom, sami profesori izlaze u susret učenicima kad god je to njima potrebno.

Samoevaluacija specijalista svih odjeljenja gimnazije

Od septembra šk. 2016/17. g. u JU Gimnazija „Slobodan Škerovi“ Podgorica ponovo postoji specijalisti koji odjeljenje filološke i matematičke gimnazije. Generacije ovih smjerova izuzetno kvalitetnim radom i uspjehom obilježile su period od 1995-2008.g. U okviru temeljnih priprema za školsku 2017/18. godinu, u aprilu 2017. g. (IV klasifikacioni period) sproveden je postupak samoevaluacije kvaliteta rada i opravdanosti otvaranja ovakvih odjeljenja u Školi. Tim za samoevaluaciju aktivnosti je sproveo po unaprijed određenim indikatorima: uspjeh i vladanje učenika, anketiranje učenika anketiranje roditelja, analiza, obrada i izvještaj o rezultatima ankete, zapisnici sa sjednica Odjeljenjskog vijeća, tada jedinog odjeljenja filološke i jedinog odjeljenja matematičke gimnazije. Rukovodstvo podgoričke Gimnazije i stručni saradnici kontinuirano su pratili nastavni proces, što je potvrdio veliki broj roditelja koji su saglasni sa ovom konstatacijom. Roditelji su imali priliku da i usmeno saopšte svoje procjene, primjedbe i predloge u vezi sa kvalitetom rada i postignuća učenika ovih odjeljenja.

Sumirajući i sve prethodno izloženo, stiče se pozitivno mišljenje o opravdanosti otvaranja specijalističkih odjeljenja u gimnazijama. Nastojalo se da, osim podgoričke i nikšićke gimnazije, i druge gimnazije u Crnoj Gori upisuju specijalistička odjeljenja, u zavisnosti od interesovanja učenika, kadrovskih i prostornih uslova u njima. Treba imati u vidu i preporuke roditelja, prilikom anketiranja, koji su saglasni da treba nastaviti sa specijalističkim odjeljenjima u gimnazijama, budući da ista predstavljaju osvježavanje u sistemu obrazovanja u Crnoj Gori i da kao takva zaslužuju podršku cjelokupnog obrazovnog i intelektualnog sistema u Crnoj Gori.

Kao potvrda prethodnog govornice činjenica da u Gimnaziji „Slobodan Škerovi“ u Podgorici, u školskoj 2019/2020. godini, ima 23 specijalistička odjeljenja, od čega 7 dvojezičnih odjeljenja, 4 odjeljenja matematičke gimnazije, 4 odjeljenja filološke gimnazije i 8 odjeljenja sportske gimnazije. Takođe, pored podgoričke Gimnazije, nikšićka Gimnazija je jedina upisala jedno odjeljenje sportske gimnazije, ove školske godine, i jedno odjeljenje matematičke gimnazije prošle školske godine.

Analiza rezultata maturalnog ispita za školsku 2018/2019.godinu

Maturalni ispit predstavlja provjeru uspješnosti učenika pri usvajanju neophodnih standarda znanja. Maturalni ispit se sastoji iz obaveznih i izbornih predmeta. Obavezni predmeti su:

- crnogorski ili maternji jezik i književnost;
- matematika ili prvi strani jezik.

Izborni predmeti su: dva predmeta za koja su maturalni standardi određeni obrazovnim programom za gimnaziju.

Maturalni ispit se polaže eksterno. Obavezni predmeti se polažu u organizaciji Ispitnog centra Crne Gore, dok se izborni predmeti polažu u organizaciji odgovarajuće škole.

Ministarstvo prosvjete je u 2019. godini izvršilo detaljnu analizu maturalnog ispita, čiji zbirni rezultati slijede u prilogu.

Tabela 1 – Zbirni rezultati maturalnog ispita u 2018/19. godini

OBAVEZNI PREDMETI		<i>Broj u enika</i>	<i>Srednja ocjena</i>
Maternji jezik i književnost	Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	2139	3,38
	Albanski jezik i književnost	234	2,89
Prvi strani jezik	Engleski jezik	1962	3,74
	Ruski jezik	10	4,09
Matematika		379	3,46

U enici gimnazija su u 2019. godini birali pet puta više Engleski jezik nego Matematiku. Iako u 12 od 22 gimnazije Matematiku je polagalo manje od 5 u enika, a u čak 6 gimnazija ni jedan u enik nije izabrao da polaže matematiku. Od ukupnog broja u enika koji su polagali maturalni ispit u 2019. godini njih samo 15,97% je polagalo matematiku kao obavezan predmet.

Prethodni pokazatelji i činjenica da je postignuti uspjeh na maturalnom ispitu na granici vrlo dobrog su dobri pokazatelji za buduće planiranje i realizaciju istog.

V Osvrt na planirana i utrošena finansijska sredstva za cjelokupan period sprovođenja strateškog dokumenta

Aktivnosti u akcionim planovima sprovođenja Strategije opšteg srednjeg obrazovanja su realizovane iz sredstava Budžeta za godine trajanja strateškog dokumenta. Dodatna sredstva nijesu bila potrebna, jer su aktivnosti realizovane kao redovne i kao takve su planirane u budžetima nosilaca aktivnosti.

VI Preporuke za naredni ciklus planiranja politika

Strateški cilj Crne Gore je da razvija sistem opšteg srednjeg obrazovanja, koji će pospješiti i unaprijediti društveni i ekonomski razvoj crnogorskog društva, kao društva zasnovanog na znanju s ravnopravnim mogućnostima za sve, u skladu s principima slobode i demokratije.

Dostizanje navedenog cilja moguće je uz sinergiju svih relevantnih aktera, rješavanjem izazova identifikovanih u proteklom periodu.

U narednom periodu gimnazije treba da obezbijede svoju prepoznatljivost po kontinuiranom radu i rezultatima koji doprinose savremenom strateškom stremljenju Crne Gore.

Budući program razvoja u oblasti opšteg srednjeg obrazovanja treba da odgovori, između ostalog, na sljedeće preporuke za željene promjene:

➤ Stvoriti uslove za sticanje licence za realizaciju programa međunarodne mature kroz otvaranje odjeljenja u okviru postojećih gimnazija. Program međunarodne mature namijenjen učenicima 3. i 4. razreda srednje škole, omogućava sticanje međunarodno priznate mature i priprema učenike za nastavak školovanja na univerzitetima širom svijeta. Učenici koji dobiju diplomu međunarodne mature stekli su kompetencije važne za dalje školovanje i mogu da konkurišu na univerzitete u više od 110 zemalja svijeta, među njima i one najprestižnije;

➤ Formirati neka nova specijalistička odjeljenja u okviru gimnazije, čime bi učenicima bile ponuđene dodatne mogućnosti za gimnazijsko školovanje, u skladu sa njihovim kompetencijama i postignućima u prethodnom školovanju;

➤ Definirati polaganje maturalnog ispita za učenike koji se školuju u inostranstvu, tako da ispunjavaju maturalni standard za predmete koje polažu na maturalnom ispitu. Do sada su maturalni ispit polagali pod povoljnijim uslovima u odnosu na naše učenike koji moraju ispuniti predviđene standarde;

➤ Urediti organizaciju maturalnog tečajeva, koji do sada nije organizovan u školama. Organizaciju i izvođenje maturalnog tečaja treba prilagoditi nivou kandidata i bliže ga urediti propisom Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta. Takav propis još nije donesen, iako je predviđen postojećim zakonom;

➤ Poboljšati motivaciju učenika za izučavanje matematičke i prirodne grupe predmeta. U nastavnom procesu potrebno je primjenjivati metode aktivne nastave, uz korišćenje resursa iz oblasti digitalne tehnologije, čime će se motivisanost učenika za izučavanje matematike podići na viši nivo;

➤ Posvetiti veću pažnju digitalnim kompetencijama u gimnazijama. Ključne kompetencije, među kojima je i digitalna kompetencija, neophodne su u svim oblastima ljudske aktivnosti. Razvijanje digitalne kompetencije je naročito značajno u obrazovanju u kojem je došlo do značajnih promjena u XXI vijeku;

➤ Raditi na izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju koji se odnosi na kriterijume za upis na fakultete. Potrebno je posvetiti pažnju povezanosti nastave obaveznih izbornih predmeta u opštoj gimnaziji, maturalnog ispita i upisa na univerzitete. Nepovoljna povezanost maturalnog ispita i upisa na I godinu osnovnih studija negativno utiče na pozicioniranje obaveznih izbornih predmeta u svim razreda gimnazije. Sadašnje zakonsko rješenje, koje pri upisu na osnovne studije izjednačava opšti uspjeh na maturalnom i stručnom ispitu, nije prihvatljivo;

➤ Raditi na izradi Pravilnika o upisu na osnovne studije. Ministarstvo prosvjete nije

propisalo, a bilo je u obavezi, Pravilnik o uslovima i kriterijuma, na inu i postupku upisa u prvu godinu osnovnih akademskih i primijenjenih studija;

- Obezbijediti sprovođenje ishoda učenja na temeljan način, kao i evaluaciju istih;
- Inicirati sastanke s nadležnim ustanovama visokog obrazovanja, koje obrazuju nastavnike, radi razmjene iskustava i usaglašavanja stavova o sadržajima koje studijski programi treba da sadrže, odnosno koje treba unaprijediti (na primjer, didaktičke metode kako pripremiti buduće nastavnike, zastupljenost ključnih kompetencija u obrazovanju buduće nastavnike,...);
- Izraditi Pravilnik o načinu određivanja srednje ocjene na osnovu koje se određuje opšti uspjeh učenika i raditi na izmjeni Zakona o gimnaziji u ovom dijelu. Potrebno je sagledati mogućnost da na opšti uspjeh učenika utiče ocjena iz pojedinih nastavnih predmeta srazmjerno sedmi nominalnom broju časova tog predmeta, što bi doprinijelo objektivnoj procjeni opšteg uspjeha učenika;
- Nastaviti s aktivnostima za unapređenje kvaliteta u opštem srednjem obrazovanju, kroz intenziviranje uloge školskih stručnih aktivnosti nastavnika i iniciranje formiranja državnih stručnih aktivnosti nastavnika gimnazija i davanje podrške istim;
- Organizovati državno takmičenje iz pojedinih predmeta po razredima i urediti izbor i pripremu ekipe za međunarodna takmičenja i mjesto i ulogu predmetnih nastavnika u pripremi učenika za međunarodna takmičenja. Državno takmičenje iz pojedinih predmeta za učenike gimnazije se ne organizuje za učenike svih razreda posebno. Takav način takmičenja demotivira učeništvo i na učenike, pogotovu za one koji se takmiče iz prirodne grupe predmeta. Neophodno je donijeti programe i utvrditi sadržaje za takmičenje učenika na nacionalnom nivou za svaki razred gimnazije posebno;
- Stvoriti uslove za unapređenje organizacije obaveznih izbornih sadržaja(OIS), kako bi se svi učenici uključili u realizaciju istih, što do sada nije slučaj sa znatnim brojem gimnazijalaca. Inače, OIS(fakultativna nastava, ekskurzije, izleti i sl.) sastavni su dio opšteg javno važećeg obrazovnog programa za opštu gimnaziju i usmjereni su ka ostvarivanju ciljeva i zadataka gimnazijskog obrazovanja.

Misija, inicijative i akcioni planovi opšteg obrazovanja Crne Gore treba da budu usklađeni s globalnom EU strategijom, preporukama EU, strategijom i dokumentima evropskog srednjeg obrazovanja, uz uvažavanje specifičnosti crnogorskog sistema.